

УДК 342.25

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2025-49-283>

О. Ю. Лялюк, к.ю.н., завідувач відділом конституційно-правових проблем державного будівництва та місцевого самоврядування НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрНУ України

ORCID ID: 0000-0003-1214-0580

ПРОБЛЕМИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АСПЕКТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Анотація : У статті розглядаються основні проблеми формування фінансової та матеріальної основи місцевого самоврядування та наводяться напрямки їх вирішення. Серед ключових проблем ресурсного забезпечення, з якими стикаються органи місцевого самоврядування в процесі відновлення України під час дії режиму воєнного стану, а також будуть стикатись у післявоєнний період слід назвати: (1) проблеми забезпечення самодостатності територіальних громад, (2) проблема формування джерел доходів місцевих бюджетів, (3) проблема диверсифікації пріоритетів фінансування проектів оборонного спрямування, (4) проблеми обмеження діяльності, в тому числі, фінансової, органів місцевого самоврядування у період дії воєнного стану. Здійснено аналіз вказаних проблем, позначено недоліки правового регулювання та визначено напрямки удосконалення.

Ключові слова: місцеве самоврядування; фінансова основа місцевого самоврядування; ресурсне забезпечення місцевого самоврядування; післявоєнне відновлення.

Актуальність дослідження. Ресурсне забезпечення діяльності місцевого самоврядування завжди турбувало науковців та дослідників муніципального права. Достатнє ресурсне забезпечення місцевого самоврядування є запорукою ефективного надання публічних послуг населенню, а також здійснення повноважень, закріплених законодавством. Особливо актуальність цих питань підсилилась в результаті повномасштабної збройної агресії РФ проти України, коли на місцеве самоврядування лягли питання відновлювального та забезпечувального характеру.

Це вимагає прискіпливого аналізу: (1) сучасного фінансового стану органів місцевого самоврядування, оцінки рівня їх спроможності та чинників, що на це впливають, (2) джерел фінансових надходжень, які мають органи місцевого самоврядування для поповнення місцевих бюджетів та напрямків їх збільшення.

Аналіз основних публікацій. Проблематиці фінансової основи місцевого самоврядування в різні часи приділяли увагу управлінці [4; 5; 7; 9], фінансисти [14; 15; 16] і юристи [2; 6; 8; 10]. Серед дослідників-правознавців, які приділяли увагу даній проблематиці слід виділити І. С. Пирога, С. В. Березовська, Ю. Слободянюк та інших.

Воєнний стан, який триває в Україні, викликав нові реалії для функціонування системи місцевого самоврядування та вплинув на її фінансову основу діяльності. Збільшення напрямків та обсягів витрачання матеріально-фінансових ресурсів на відновлювальні заходи викликали потребу у пошуках додаткових джерел надходжень при формуванні та перерозподілені коштів місцевих бюджетів. Крім того, зміцнення матеріально-фінансової основи неможливе саме по собі, без здійснення організаційних змін. У свою чергу, це вимагає удосконалення правового регулювання питань формування та витрачання місцевих фінансів. У зв'язку з цим, на порядок денний постають питання забезпечення самодостатності системи місцевого самоврядуван-

ня під час війни, формування для них сталої спроможності реалізовувати відновлювальні заходи на місцевому рівні.

Тому **метою цієї статті** є виявлення й аналіз проблем ресурсного забезпечення місцевого самоврядування, враховуючи їх безпосередню участь у відновленні країни.

Виклад основного матеріалу. Поставлене завдання щодо аналізу саме ресурсної забезпеченості вимагає розкриття нашого розуміння даного терміну. Ми вживаємо його у широкому аспекті, що дозволяє не пов'язувати його виключно з матеріально-фінансовою основою місцевого самоврядування. Ресурсне забезпечення у зв'язку з цим включає організаційне, кадрове, правове та інші можливі види забезпечення. Водночас, матеріально-фінансова основа посідає особливе значення, оскільки саме вона дозволяє формувати інші види ресурсів.

Закон України «Про правовий режим воєнного стану» встановлює для органів державної влади, а також для органів місцевого самоврядування гарантії їх діяльності під час воєнного стану. Згідно ч. 2 ст. 9 вказаного закону «Кабінет Міністрів України, інші органи державної влади, військове командування, військові адміністрації, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України».

Гарантувавши місцевому самоврядуванню діяльність в період воєнного стану держава визнає важливість функцій і повноважень, які воно здійснює та неможливість їх виконання іншими суб'єктами.

Водночас, доводиться констатувати наявність низки проблем ресурсного забезпечення місцевого самоврядування. Низка з них беруть початок ще з довоєнного періоду, а в період війни тільки поглибились, а низка виникли під час війни.

По-перше, проблема забезпечення самодостатності територіальних громад. Ця проблема існувала весь час становлення місцевого самоврядування в Україні. Поруч із самодостатніми, завжди існували, так звані, дотаційні територіальні громади. Фактично це такі територіальні громади, які не мали фінансової можливості до власного розвитку та потребували постійного

фінансування від держави на реалізацію закріплених за ними в законодавстві власних повноважень. До реформи децентралізації влади система «датування» місцевих бюджетів державою була складною, багатоступеневою і будувалась за радянськими принципами. Так, щоби окремий сільський бюджет отримав дотацію з державного бюджету, відповідна сільська рада мала звертатись до районної ради, потім до обласної ради. І лише обласна рада в цьому механізмі мала прямі відносини з державним бюджетом. Тому у разі схвального вирішення щодо надання дотації, остання надходила від держави в бюджет області, а вже після цього, перерозподілялась як дотація з обласного бюджету в бюджет відповідної територіальної громади. Реформа децентралізації влади, що розпочалась у 2014 році мала на меті вирішити проблему дотаційності бюджетів територіальних громад, зробити ці бюджети самодостатніми. Інструментом для цього законодавець бачив укрупнення соціальної основи – жителів – потенційних платників податків до одного бюджету. В результаті кількість місцевих бюджетів була скорочена, оскільки вони мають безпосередню прив'язку до кількості територіальних громад і становила 1469. Зауважимо, що до проведення реформи кількість територіальних громад, а отже і місцевих бюджетів, становила близько 12 тисяч. Проте здійснення цієї реформи не вирішило остаточно проблеми забезпечення самодостатності територіальних громад, низка з них залишились дотаційними. За інформацією «Чесно» станом на 2022 рік з 1438 громад майже 75% отримують базову дотацію. Найбільше таких дотацій отримують громади Закарпатської, Івано-Франківської, Донецької, Львівської та Одеської областей. У 40% громад частка власних доходів у бюджеті – менш як 50%. Водночас 209 громад перераховують до державного бюджету реверсні дотації, а на десять громад припадає понад 45% всіх сплачених реверсних дотацій [3]. Враховуючи наведену інформацію можна зробити висновок про те, що нажаль реформа децентралізації влади не вирішила проблеми дотаційності територіальних громад, а тому потребує подальшого здійснення. Ще більше ця проблема позначилась на окремих громадах у зв'язку з військовим станом, який викликав значну міграцію населення, фактичне

обезлюднення багатьох територій, де ведуться бойові дії. У зв'язку з цим, пропонуємо передбачити механізм подальшого переформатування територіальних громад на добровільних засадах (виходу з об'єднання, приєднання). Як варіант вирішення цієї проблеми можливо розглянути проведення повноцінної реформи адміністративно-територіального устрою, що буде мати результатом зміну системи та розмірів адміністративно-територіальних одиниць.

По-друге, має бути переглянута система доходів місцевих бюджетів. Доходи бюджетів громад формуються за рахунок податку на доходи фізичних осіб, місцевих податків і зборів, плати за землю, частини прибутку підприємств комунальної власності, а також доходів від оренди комунального майна.

В умовах запровадженого воєнного стану основними джерелами фінансування місцевого самоврядування в умовах війни є насамперед, власні доходи місцевих бюджетів:, (1) місцеві податки і збори, до яких беззмінно належать податок на нерухоме майно, транспортний податок, туристичний збір, встановлені законодавством, (3) плата за землю, що знаходиться у власності територіальної громади, (4) частина прибутку підприємств комунальної власності, (5) доходи від оренди комунального майна.

Крім того, діяльність місцевого самоврядування здійснюється за рахунок зарахування до місцевих бюджетів частини низки загальнодержавних податків і зборів. Це: (1) 60% податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), (2) акцизний податок з реалізації підакцизних товарів, (3) екологічний податок та інші (ст. 64 БК України).

Також важливе значення продовжують відігравати міжбюджетні трансферти, до яких належать державні субвенції та доцятії. До числа субвенцій належать: (1) освітня субвенція, (2) медична субвенція.

Вважаємо, що обсяг доходів місцевих бюджетів може регулюватись за рахунок збільшення або зменшення частки загальнодержавних податків. В умовах воєнного стану важливою є модель централізації фінансових ресурсів, що і відбувається сьогодні, коли держава спрямовує до державного бюджету

ПДФО військовослужбовців. На наш огляд, такі тенденції будуть зберігатись в умовах воєнного стану, оскільки держані оборонні програми будуть мати пріоритет у витрачанні фінансових ресурсів. Водночас для органів місцевого самоврядування дієвим способом підвищення власних надходжень мають стати залучення інвестиційних проектів, міжнародної допомоги, грантів, добровільних пожертв. Аналізуючи цю проблему, хочемо погодитись з думкою В. Федюка, що однією з причин нестачі публічних і приватних інвестицій була і залишається сьогодні низька інституційна спроможність у сфері залучення інвестицій. Така ситуація не дозволяє повноцінно впроваджувати системний підхід у сфері інвестиційної діяльності, залучати необхідні обсяги інвестицій у пріоритетні й важливі галузі економіки та соціально-економічний розвиток територіальних громад та своєчасно й ефективно реагувати на потреби й виклики місцевого розвитку [20]. Хочемо звернути увагу на використане автором формулювання «інституційна спроможність».

О. В. Баштанник розуміє під цією категорією здатність виконувати певною структурою покладені на неї функції (що можуть представляти собою перелік завдань, які виокремлюються для якомога більш комплексного виконання функцій організації), спираючись на необхідне ресурсне забезпечення [1, с. 87]. С. М. Тундаєв, розглядаючи інституційну спроможність проворонених органів визначає її як здатність інституцій виконувати свої функції через цільове забезпечення належного рівня нормативно-правового регулювання, системно-структурної і функціональної організації правоохоронних органів, організації фінансування та залучення ресурсів для протидії організованій злочинності [18, с. 688]. При аналізі наведених формулювань складається враження, що інституційна спроможність передбачає всі ресурси, компетенцію, організаційні структури тощо. Водночас, таке її трактування, на наш погляд, передбачає широкий підхід. При більш вузькому підході, вважаємо, що спроможність передбачає наявність чогось у відповідного суб'єкта. Саме це дає підстави визначати «фінансову спроможність», «організаційну спроможність», «кадрову спроможність» тощо. Коли ми ведемо мову про інституційну спроможність,

то мова йде про здатність системи місцевого самоврядування в цілому залучати інвестиції.

За інформацією Міністерства розвитку громад і територій України, органи місцевого самоврядування залучають значні кошти для відновлювальних процесів [21].

Таким чином, слід вирішити проблему обмеженості ресурсів в системі місцевого самоврядування. Така обмеженість виникла насамперед від того, що: (1) внаслідок війни, багато підприємств припинили роботу, що призвело до зменшення надходжень до бюджетів, (2) суттєво зросли соціальні видатки, зокрема щодо фінансування соціальних програм, допомоги внутрішньо переміщеним особам, відновлення інфраструктури.

По-третє, в період дії воєнного стану, важливе значення має зміна пріоритетів фінансування проєктів, що здійснюються у сфері місцевого самоврядування. Пріоритет має зосереджуватись на фінансуванні оборонних потреб, забезпечення життєдіяльності громад, відновленні критичної інфраструктури.

Органи місцевого самоврядування стають ключовою ланкою в механізмі післявоєнного відновлення України. На це звертають увагу науковці, які відзначають наближеність саме системи місцевого самоврядування до жителів та їх потреб [11; 17].

Проте повноваження в цій сфері вони здійснюють і під час воєнних дій. Правову основу їх діяльності в цій сфері, окрім ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» становлять низка постанов КМУ [12; 13]. Цими правовими актами органи місцевого самоврядування визначені розробниками програм комплексного відновлення території територіальної громади. Крім того, така програма передбачає розроблення плану її реалізації, який включає перелік та зміст заходів, їх відповідальних виконавців, строки та індикатори їх реалізації. Тому виконавцями цієї програми можуть виступати і органи місцевого самоврядування, що збільшує їх значення для розвитку відповідної території.

По-четверте, в період дії воєнного стану органи місцевого самоврядування можуть зазнавати значних обмежень їх діяльності. Це прямо впливає на їх фінансову автономію, що гарантована відповідно до ст.4 ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні».

В цілому фінансова автономія місцевого самоврядування передбачає самостійність місцевих бюджетів, а також відсутність майнової відповідальності коштами відповідного місцевого бюджету за зобов'язання інших органів публічної влади. При цьому самостійність місцевих бюджетів забезпечується закріпленням за ними відповідних джерел доходів бюджету та правом відповідних органів місцевого самоврядування визначати на прями використання бюджетних коштів, розглядати та затверджувати відповідні місцеві бюджети.

В умовах війни фінансова автономія місцевого самоврядування може бути обмежена через необхідність перерозподілу коштів на першочергові потреби та отримання допомоги від держави та міжнародних партнерів. Приміром, таке обмеження може відбуватись у разі формування військової адміністрації населеного пункту, які згідно ч.2 ст. 15 ЗУ «Про правовий режим воєнного стану» на відповідній території здійснюють повноваження із: (1) запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, (2) забезпечення ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів, (3) залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності до участі в комплексному соціально-економічному розвитку сіл, селищ, міст, координації цієї роботи на відповідній території, (4) розміщення на договірних засадах замовлень на виробництво продукції, виконання робіт (послуг), необхідних для територіальної громади, на підприємствах, в установах та організаціях, (5) складання та затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього, забезпечення виконання відповідного бюджету та інші.

Водночас, вважаємо, що збереження фінансової спроможності громад є критично важливим для забезпечення їх життєдіяльності, підтримки населення та відновлення після завершення війни.

Висновки. Таким чином, нами виокремлені ключові проблеми, що виникають у органів місцевого самоврядування при формуванні фінансової основи діяльності під час війни. Основним способом розв'язання цих проблем має стати пошук нових джерел надходжень до місцевих бюджетів, насамперед, за раху-

нок частини загальнодержавних податків. Втім, ключовою умовою при цьому для держави має бути активна участь органів місцевого самоврядування в оборонних проектах, проектах укріплення інфраструктури територіальної громади. Окремим важливим джерелом ресурсного забезпечення має стати міжнародна допомога, яку залучать органи місцевого самоврядування. Для цього слід внести зміни до законодавства в аспекті прозорості витрачання такої допомоги та звітування.

Список використаних джерел :

1. Баштанник О. В. Інституціональна/інституційна спроможність інститутів політичної системи як аналітична категорія та функціональний аспект публічного управління. *Держава та регіони*. 2023. № 2 (80). С. 83–88. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2023/15.pdf
2. Березовська С. В. Правове регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування. Дисс. на здобуття наук. ступ. к. ю. н. за спеціальністю: 12.00.07 – (адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право). Одеса: НУ «Одеська юридична академія», 2014. 24 с.
3. Березюк К. Децентралізація: які громади годують Україну, а які – дотаційні. *Чесно*. 22.01. 2022 р. URL: <https://www.chesno.org/post/5092>
4. Бондарчук Н. В., Поденко О. О. Ресурсне забезпечення місцевого самоврядування в Україні: стан, проблеми, перспективи. *Наукові інновації та передові технології*. № 6. 2025. С. 23–33.
5. Воротін В., Коваль О., Проданик В. Організаційно-правове та ресурсне забезпечення системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. № 3. 2021. С. 73–79.
6. Добровінський А. В. Принципи фінансово-правового забезпечення місцевого самоврядування в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 46. С. 134–138/
7. Жовнірчик Я. Ф. Ресурсне забезпечення місцевого і регіонального розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 9. С. 75–77. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2010/21.pdf
8. Золлер-Вінклер М. Фінансова автономія – основа місцевого самоврядування. *Децентралізація*. 01.06.2021 р. URL: <https://decentralization.ua/news/13610>
9. Мальцев У. В., Сікорський М. М. Ресурсний потенціал місцевого самоврядування. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. № 75 (4). 2020. С. 166–171.

10. Нестеренко А. А. Принципи формування та правового регулювання матеріально-фінансової основи місцевого самоврядування в Україні. *Наукові інновації та передові технології*. № 6. 2025. С. 1666–1679.
11. Пирога І. С., Пирога М. І. Роль місцевого самоврядування у відбудові в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Вип. 77. С. 117–123.
12. Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадсько-обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них: Постанова КМУ від 14.10.2022. № 1159. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-%D0%BF#Text>
13. Про реалізацію експериментального проекту із створення, впровадження та забезпечення функціонування Єдиної цифрової інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління процесом відбудови об'єктів нерухомого майна, будівництва та інфраструктури: Постанова КМУ від 15.11.2022. № 1286. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizaciyu-eksperimentalnogo-proektu-iz-stvore-a1286>
14. Сапожніков В. Проблеми фінансового забезпечення повноважень місцевого самоврядування. *Світ фінансів*. № 2. 2010. С. 160–167.
15. Сеньків Т. В. Самостійність місцевих бюджетів: стан, проблеми та шляхи зміцнення. *Економічний форум*. 2012. № 1. С. 50–58.
16. Сірик З. О., Панухник О. В., Білик Р. Р. Внутрішньо-ресурсний потенціал місцевого самоврядування: особливості використання. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. № 3. С. 26–41. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-3-3>
17. Слободянюк Ю. Роль органів місцевого самоврядування у процесі відбудови України в умовах воєнного стану: проблемні аспекти та перспективи публічного управління. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. Вип. 31. 2024. С. 228–235. DOI: <https://doi.org/10.35432/tisb312024314173>
18. Тундаєв С. М. Поняття та сутність інституційної спроможності правоохоронних органів України щодо протидії діяльності злочинних спільнот та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 684–689.
19. Україна залучає 200 млн євро від ЄІВ на проекти відновлення у громадах. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mindev.gov.ua/news/ukraina-zaluchaie-200-mln-ievro-vid-ievropeiskoho-investytsiinoho-banku-na-proiektu-vidnovlennia-u-hromadakh-oleksii-kuleba>

20. Федюк В. Залучення інвестицій у громаду: механізми, приклади і практичні поради. *Інститут громадянського суспільства*, 31.03.2025. URL: <https://www.csi.org.ua/books/zaluchennya-investytsij-u-gromadu-mehanizmy-prykłady-i-praktychni-porady>
21. 100 млн євро на проєкти громадам: Мінрозвитку запускає третій етап Програми відновлення за підтримки Європейського інвестиційного банку. 09.01.2025р. URL: <https://www.mtu.gov.ua/news/36345.html>

REFERENCES :

1. Bashtannyk O. V. (2023). Ionalna/institutsiina spromozhnist institutiv politychnoi systemy yak analitychna katehoriia ta funktsionalnyi aspekt publichnoho upravlinnia. *Derzhava ta rehiony*. № (80). URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/2_2023/15.pdf
2. Berezovska S. V. (2014). Rhuliuvannia finansovoi diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia. Candidate's thesis : 12.00.07 – (administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo). Odesa: NU «Odeska yurydychna akademiia».
3. Bereziuk K. (2022). Detsentralizatsiia: yaki hromady hoduiut Ukrainu, a yaki – dotatsiini. *Chesno*. URL: <https://www.chesno.org/post/5092>
4. Bondarchuk N. V., Podenko O. O. (2025). Resursne zabezpechennia mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini: stan, problemy, perspektyvy. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*. № 6.
5. Vorotin V., Koval O., Prodanyk V. (2021). Orhanizatsiino-pravove ta resursne zabezpechennia systemy derzhavnoho upravlinnia ta mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*. № 3.
6. Dobrovynskyi A. V. (2017). Pryntsypy finansovo-pravovoho zabezpechennia mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Issuer. 46.
7. Zhovnirchuk Ya. F. (2010). Resursne zabezpechennia mistsevoho i rehionalnoho rozvytku. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 9. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2010/21.pdf
8. Zoller-Vinkler M. (2021). Finansova avtonomiia – osnova mistsevoho samovriaduvannia. *Detsentralizatsiia*. URL: <https://decentralization.ua/news/13610>
9. Maltsev U. V., Sikorskyi M. M. (2020). Resursnyi potentsial mistsevoho samovriaduvannia. *Visnyk Khersonskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu*. № 75 (4).
10. Nesterenko A. A. (2025). Pryntsypy formuvannia ta pravovoho rehuliuvannia materialno-finansovoi osnovy mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*. № 6.

11. Pyroha I. S., Pyroha M. I. (2023). Rol mistsevoho samovriaduvannia u vidbudovi v umovakh voiennoho stanu. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Issuer. 77.
12. Pro zatverdzhennia Poriadku rozroblennia, provedennia hromadskoho obhovorennia, pohodzhennia prohram kompleksnoho vidnovlennia oblasti, terytorii terytorialnoi hromady (yii chastyny) ta vnesennia zmin do nykh: Postanova KMU vid 14.10.2022. № 1159. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1159-2022-%D0%BF#Text>
13. Pro realizatsiiu eksperymentalnoho proektu iz stvorennia, vprovadzhennia ta zabezpechennia funktsionuvannia Yedynoi tsyfrovoi intehrovanoi informatsiino-analitychnoi systemy upravlinnia protsesom vidbudovy ob'ektiv nerukhomoho maina, budivnytstva ta infrastruktury: Postanova KMU vid 15.11.2022. № 1286. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizaciyu-eksperymentalnogo-proektu-iz-stvore-a1286>
14. Sapozhnikov V. (2010). Problemy finansovoho zabezpechennia povnovazhen mistsevoho samovriaduvannia. *Svit finansiv*. № 2.
15. Senkiv T. V. (2012). Samostiinist mistsevyykh biudzhethiv: stan, problemy ta shliakhy zmitsnennia. *Ekonomichnyi forum*. № 1.
16. Siryk Z. O., Panukhnyk O. V., Bilyk R. R. (2020). Vnutrishno-resursnyi potentsial mistsevoho samovriaduvannia: osoblyvosti vykorystannia. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky*. Voll 5. № 3. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-3-3>
17. Slobodianiuk Yu. (2024). Rol orhaniv mistsevoho samovriaduvannia u protsesi vidbudovy Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: problemni aspekty ta perspektyvy publicznego upravlinnia. *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia*. Issuer. 31. DOI: <https://doi.org/10.35432/tisb312024314173>
18. Tundaiev S. M. (2022). Poniattia ta sutnist instytutsiinoi spromozhnosti pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy shchodo protydii diialnosti zlochynnykh spilnot ta osib, shcho перебуvauiut u statusi pidvyshchenoho zlochynnoho vplyvu. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 11.
19. Ukraina zaluchaie 200 mln yevro vid YeIB na proiekty vidnovlennia u hromadakh. Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy. URL: <https://mindev.gov.ua/news/ukraina-zaluchaie-200-mln-ievro-vid-ievropeiskoho-investytsiinoho-banku-na-proiekty-vidnovlennia-u-hromadakh-oleksii-kuleba>
20. Fediuk V. (2025). Zaluchennia investytsii u hromadu: mekhanizmy, pryklady i praktychni porady. Instytut hromadianskoho suspilstva. URL: <https://www.csi.org.ua/books/zaluchennya-investycij-u-gromadu-mekhanizmy-pryklyady-i-praktychni-porady>
21. 100 mln yevro na proiekty hromadam: Minrozvytku zapuskaie tretii etap Prohramy vidnovlennia za pidtrymky *Yevropeiskoho investytsiinoho banku*. 09.01.2025r. URL: <https://www.mtu.gov.ua/news/36345.html>

O. Yu. Lialiuk

Problems of Resource Provision for Local Self-Government in the Context of Ukraine's Post-War Recovery

Summary. The article examines the main problems of forming the financial and material basis of local self-government and suggests ways to solve them. It points out the 'weaknesses' of local self-government bodies in a state of war, the specifics of their interaction with state authorities, especially military administrations, and talks about ways to limit local self-government during wartime.

The participation of local self-government bodies in recovery processes and the reconstruction of infrastructure facilities is linked to the accumulation of financial resources. Among the key problems of resource provision faced by local self-government bodies in the process of Ukraine's recovery during martial law, as well as those that will be faced in the post-war period, the following should be mentioned: (1) problems of ensuring the self-sufficiency of territorial communities, (2) the problem of forming sources of income for local budgets, (3) the problem of diversifying the priorities for financing defence projects, (4) problems of restricting the activities, including financial activities, of local self-government bodies during the period of martial law.

An analysis of these problems faced by local self-government bodies in establishing a financial basis for their activities during the war has revealed shortcomings in legal regulation and identified areas for improvement.

The main way to solve these problems should be to find new sources of revenue for local budgets, primarily through a portion of national taxes. However, a key condition for the state should be the active participation of local self-government bodies in defence projects and projects to strengthen the infrastructure of the territorial community. In addition, an important issue is ensuring the self-sufficiency of territorial communities, primarily by creating a stable social foundation, as well as forming an optimal size of the territory that is managed and within which the financial basis of local self-government bodies is formed. International aid attracted by local self-government bodies should become a separate important source of resource provision. To this end, changes should be made to the legislation in terms of transparency in the use of such aid and reporting.

Keywords: local self-government; financial basis of local self-government; resource provision for local self-government; post-war recovery.